

ERDÉLYI GAZDA

AZ ERDÉLYI GAZDASÁGI EGYLET

Megjelenik minden pénteken legalább egy iven és az egyleti tagoknak ingyen küldetük meg.

Nem tagok egész évre 4 frt, félévre 2 frral fizethetnek elő, negyedéves előfizetés el nem fogadtatik.

HIVATALOS

KÖZLÖNYE.

Pénz- és értéküldemények az ERDÉLYI GAZDA KIADÓ-HIVATALÁHOZ (Dr. Hintz György, e. pénztárnokhoz), a lap szellemi részét illető közlemények az ERDÉLYI GAZDA SZERKESZTŐSÉGÉHEZ (Gamauf Vilmos, e. titkárhoz) czimzendők.

A hirdetési díjszabályzatot lásd az utolsó lapon

Lapfelügyelő bizottság: **Paget János** elnök; **Berde Áron**, **b. Huszár Sándor**, **Mina János**, **Szabó Samu**, **Szentgyörgyi József**.

Teendők az elfagyott szőlőkben.

A május 20 és 21-iki fagykárak következtében az erdélyi országrészben a szőlőnek nyújtandó segítség, metszés vagy idomítás legjobb tudomásunk szerint a következőkben foglalható össze:

1.) Ott, hol a fagykár legcsekélyebb, a karika meghagyható ugyan, de a magfának hagyott jövéssek, ha épek, zöldek, 3—4 szemre visszavágandók, mindazon hajtás, melyen fűrt van, meghagyható, a melyen fűrt nincs, az egészen levágandó.

2.) A nagyobb mérvben elfagyott szőlőknél csakis négy csap hagyható meg a karika vállából a magfa nevelésre, vagy ha ez sem lenne zöld, akkor a törzsön levő legfelső jövésnél le kell metszeni.

3.) Ha a szőlő annyira el van fagyva, hogy sem törzsön, sem magfán jövés nem mutatkozik, a törzs a földszinéig levágandó.

4.) Mind a három elősorolt esetben azonban két földből kijött sarkot kell hagynunk, mely ugy lesz kezelendő mint a magfa; e két sarok közül az egyik, illetőleg az erősebb, összel 50 centimeterre (mintegy 18 hüvelykre) a másik, vagy gyengébb 3 szemre lesz visszavágandó és télire elfedendő. Ezen sarokhajtások a szőlő ifjítására nézve felette szükségességeknek mutatkoznak miután csakis ily módon lesz az új és egészséges törzsnek nevelése bizonyítható.

5.) Termést még nem hozott fiatal szőlőültet-

vények, ha a fagy által szenvedtek, 2—3 szemre visszavágandók.

Kelt az erdélyi gazdasági egylet kertészeti szakosztályának Kolozsvárt, 1876 június hó 7-én, tartott üléséből.

Id. Bodor Pál,
szakosztályi elnök.

Fekete Pál,
szőlészeti vándortanár.

Mit tegyünk az elfagyott szőlővel?

Az elméleti és gyakorlati szőlészet egyik nagy mestere, báró Babo a „Weinlaube“ legújabb (11-ik) számában a május 20 és 21-ki fagyról egy cikket közöl, melyből a következőket vesszük át:

A fagnak tünetei gyakran kiszámíthatatlannak és mindazon teoriáknak, melyek oly sokszor és sokféleképp felállítottak, majdnem teljesen ellentmondani látszanak. Így p. o. egyszerűen azt mondják, hogy a víz a sejtekben megfagy, a gyors felengedés következtében a nagy terimét elfoglaló jégdarab szétrepeszt a sejteket és így a galy (vessző) tönkremenni kénytelen. E tételt ha általában véve elfogadjuk is, mégis különösnek tetszik, hogy rendszeren épen a reggeli nap felengesztelte galyakat (vesszőket) látjuk megkimélve, miglen a huzamosabb megmerevedett sarjak elpusztulnak? Ha egy fagy által látogatott szőlőt szemlélünk, mindig fogunk találni egyes zöld sarjakat, sőt elfagyott sző-

lőtőkék között is reábukkanhatunk olyanokra, melyek teljesen épen maradtak; nehéz tehát egy rendszert megállapítani, melynek nyomán az egyenetlen elfagyást megmagyarázni lehetne. Nékünk úgy tetszik, mintha a fiatal sarjak nedvének mennyisége azoknak elfagyására nézve is döntő hatást gyakorolna, mert lehetetlen félreismerni, hogy egyes sarjak tán bizonyos körülményeknél fogva nedvdúsabbnak mutatkoznak, a mi törékenyebb állapotuk nyomán lesz észrevehető; más sarjak ellenben tapintásnál puhábbak és nedvtől kevésbé duzzadók. Régi, gyakorlati tapasztalás tanítja, hogy szél járásával, a fagy kár alig lesz nagyon ártalmas, miglen felette nagy a veszély ha szélcsend áll be. Ezen tény a zöld sarjaknak éjjelenként mindenestre tetemesebb víz elpárolgásával és ennek nyomán a sejteknek részleges kiürülésével látszik összefüggésben lenni. Hogy szél mellett csekélyebb a fagykár, most Klosterneuburgban is bebizonyult, a — 2 és 3°-nyi hideggel meglehetősen éjszakai szél járt és azt kellett volna hinnünk, hogy e széljárásnak közvetlenül kitétt szőlők szenvedtek legtöbbet, pedig épen ellenkezőleg, az itteni kedvezőtlenebb fekvések a fagnak legsikeresebben állottak ellent, az éjezakai szél által közvetlenül ért szőlők még teljesen, vagy nagy részt zöldelnek, míg a délnek dülő legjobb fekvések majdnem egészen megsemmisültek. Valamint előbbi években, úgy ezuttal is a falak befolyása érvényre jutott, falon nevelt tőke úgy szólván érintetlenül maradt, és míg a szőlő falnak hatása a szőlőbe befelé 4—5 tőkének is észrevehetően kedvezett, addig távolabbi tőkék menthetetlenül elfagytak.

Klosterneuburgi tapasztalatok szerint a magasan és alant nevelt szőlők elfagyása között lényeges különbség mutatkozott, míg a magas rendszerint szerencsésen elviselte a fagyott, addig az alanti nevelés sarjai majdnem végkép elpusztultak.

Arra nézve, hogy egyes szőlőfajok miként viselték magukat a fagygyal szemben, határozott észleleteket tenni nem lehetett, sőt megtörtént az, hogy hogy oly fajok, melyek különben első sorban elszoktak fagyni, most aránylag kevés kárral menektek meg.

Különben egyenlő viszonyok mellett fiatal és régi szőlők közt is különbséget láttunk, mert a fiatal, nedvdús jövésekkel bíró szőlők nagyobb fagy-

kárt szenvedtek, mint a régiek; épen azért a szőlők ezen évben a mélyebb fekvésben kétségkívül nem az alacsony hőmérséklet miatt fagytak el annyira, hanem azért, mert a hegyen levő tőkékhez képest sokkal nedvdúsabb sarjaik voltak.

Mit tegyünk már most az elfagyott szőlővel? Meg fogjuk kísértetni e kérdésre választ adni, hiszen erre kétszeresen kötelezve érezzük magunkat, mert a fagy után alkalmazott okszerűtlen kezelés továbbra is sikertelenné tehetné a termést.

A fiatal jövések vagy teljesen vagy — mint a jelen évben legtöbbször — csak felényire fagytak el; az első esetben nincs más módunk, mint mindent meghagyni, mert úgy sem hajt ki és a régi fából képződő újabb sarjakba bizni, ezek a jövő évben csapra vagy karikára metszve, szintén nem fognak gerezdet hozni, mert csak egy termő vessző, mely a két éves fán áll, lesz termékeny.

A teljes elfagyás mellett azonban mellékszemek, melyek az elfagyott hajtás alsó végén vannak, életet mutathatnak; ha ezek hajtani kezdenek, természetesen megkimérendők, mert az új hajtás részben termésbe jöhet és a gerezdek kedvező idővel meg is érhetnek, de főleg azért, mert a jövő évre termésre és metszésre képes fát ad, mely előny oly nagy, hogy az elfagyott tőkét kihajtáskor gondosan megügyelnünk és megfelelően kezelnünk kell, azaz minden egyebet, mi a régi fából jövésnek mutatkozik, el kell távolítanunk.

Az ideai fagykárnál különben leggyakoribb azon eset, hogy a nyári jövés hegyétől számítva csak felényire vagy két harmadnyira fagyott el. Az alsó rész jó, már kiképzett szemekkel bir, úgy, hogy a metszéssel hasonló csapokat nyerünk, mint rendes metszéskor, csak hogy még puha fából fognak állani.

Klosterneuburgban, fájdalom, már nagyon gyakran tapasztalhattuk, hogy az elfagyott hajtások metszése előnyös, különösen az 1866-ik évben ezen eljárást a kísérleti szőlőben általánosan alkalmaztuk és még nagyon szép szüretet is nyertünk, de a mi ennél többet ért, a következő évben ismét a rendes metszést gyakorolhattuk.

Ha hosszú termővesszőre metszettünk vagy ha minden hajtás felényire el van fagyva, akkor azokat az alsó kihajtásig egészen elvágjuk és csak egy csapot képezünk. Ha az egész termővesszőt meghagy-

juk, annyi sarj fog megindulni, hogy egy sem lesz erőteljes és ha netán több gerezdet nyerhénk is a mellékszemen, mégis azon okból, hogy jövő évben a szürethez teljes reményünk lehessen, az idei esetleges terméstről le kell mondanunk! —

Caloptenus italicus.

Időszertűnek tartom, hogy e lapok hasábjain említés tétessék azon ártalmas állatokról, melyek jelenleg Kolozsvár határain oly nagy mérvben megszorodtak, t. i. a *Caloptenus italicus* nevű sáskafajról, azon apró fekete rovarokról — hólyagláb, Thrips — melyek a gabnafaekben tartózkodniak és végre az egérről. Szóljunk ezuttal az elsőről.

A *Caloptenus italicus* egészben véve rozsdásbarna vagy szürkésbarna színt; hátulsó czombján 3—4 fekete egyenetlen csikolat van s ugyan annak belső alsó része, valamint hátulsó lábának alszára és lábtöve piros színezetű; mellső pergamenszerű szárnya (röptyü, szárnyfedő) színezetében nem igen tér el a test általános színezetétől, míg hátulsó szárnya szép rózsaszínt mutat. A hátulsó szárny e szép színezete könnyen szemünkbe ötlök, midőn e sáskák közelében járva, őket tovaugrani látjuk. Ugyanis ugrásuk repüléssel párosul s ilyenkor kiterjesztik szép szárnyaikat; míg egyébkor azok a mellső szárnyak (röptyü, szárnyfedő) által levén elfedve, — nem láthatók. Testhosszát különböző szerzők különbözőleg mondják; himeknél 6—8 millimetert tehet az ki, nőstényeknél azonban jóval többet.

Azon *Caloptenus italicus*, mellyel jelenleg Kolozsvár tájékán találkozunk, még ki nem fejlett, fiatal, u. n. álcza; azért sokkal kisebb, szárnyai még nincsenek kinőve, egyszersmind színezetben is különbözik az ivarérettől. Ugyanis ezen apró álcza egészben véve sötétbarna vagy fekete színűnek mondható, hátulsó czombjain világosabb csikokat visel.

A párzást, peterakást és kifejlődést Zinnani Olaszországban a 18-ik században észlelte. Észleletei szerint a megtermékenyített nőstények telelnék át, s ezek tavasszal rakják le petéiket oly módon, mind a vándorsáskák; nevezetesen tojócsővük segítségével a földbe helyezik azokat, és pedig nem egyenként, hanem csoportokban; vagy pedig kivételesen más tárgyakhoz, pl. növények száraihoz ragasztják őket. Említett észlelő azon nézetben van, hogy ez utóbbi peték nem volnaának megtermékenyítve, mert azokból álczákat kikelni nem látott. A földbe rakott petékből 16—20 nap múlva jöttek ki az álczákat, melyek 40 nap múlva az első, ismét 20 nap után a második vedlésen mentek keresztül s ekkor már a szárnyak durványai is láthatók voltak. Majd még 16 nap eltelté után a harmadik vedlés következett be, melynek megtörténetével az állat teljesen ki volt fejlődve. Ezen leírás szerint tehát az egész kifejlődés az álczák első meg-

jelenésétől számítva mintegy 2½ hónapot venne igénybe, mialatt háromszori vedlés történik. Valószínű, hogy a különböző tájak légköri viszonyai e kifejlődési folyamatban eltéréseket okoznak s különösen bajos volna — megfelelő észleletek hiányában — azt állítani, hogy e sáskafaj mindenütt mint termékenyített nőstény és nem mint pete telet át; annyival is inkább, mert van ellenkező észlelet is. Ugyanis fel van jegyezve, hogy Krimben a peterakás ideje nem tavasszal, hanem júliusban van.

Előfordul e sáskafaj — és pedig kifejlett alakok leginkább jul. aug. sept. hóban — déli és közép Európában; Spanyol, Olasz, Görög, Francia, Német és Magyarországon s Muszkaország déli részein. Kedvencz tartózkodási helyét dombok s hegyek verőfényes oldalai képezik, kivált hol a talaj homokos vagy kavicsos. Kolozsvár környékén is dombok s hegyek oldalain ütött jelenleg tanyát; az elmúlt év nyarán a monostori erdő mellett láttam igen bőven.

Fellépése rendszeren nagyobb csoportokban történik. 1875-ben Budapest némely utcáit nagy számmal látogatták meg. Adatok vannak, melyek szerint francia és spanyolország némely vidékein egyes években roppant tömegekben mutatkoztak.

Tovamenésükkor — mint már fentebb említém — ugrás és repülés egyszerre szerepel s ily módon egy fölreppenéssel legfeljebb 5—6 lépésnyi tova láttam őket hatolni. Mondják azt is, hogy nagyobb távolokra csoportosan repülve szoktak megindulni.

Táplálékában e sáskafaj válogatós, azaz egy bizonyos helyen található minden zöldséget nem eszik meg, hanem egyik—másik növénynek e tekintetben előnyt ad. Kolozsvár környékén leginkább zsályafajok leveleivel láttam őket táplálkozni s gabonaneműekhez ott sem nyultak, hol azok közeli szomszédságukban voltak láthatók; míg a zsályaleveleket fogságban is szívesen fogyasztják. Franciaországi adatok szerint némely években egész vidék luczernását elpusztították. Ratzburg az erdő kártékony rovarai közt e sáskafajt is felsorolja. Nördlinger szerint szőlőlevelet, különböző fűnemeket, cserjéknek, fáknak — pl. diófa, körisfa — leveleit eszi s a gabonaneműekre csak szükség esetén megy.

A táplálkozásról itt mondottak szerint úgy látszik, hogy e sáskafaj, ha kevés számmal van jelen, nem igen nyul a gazda becsesebb növényeihez; ha azonban túlságosan elszaporodott, a körülményektől kényszerítve, kevésbé válogatós lesz s ilyenkor esetleg nagyobb mérvű kárt is okozhat, mint ezt a már említettem franciaországi adaton kívül egy Nógrádmegyéből 1866-ban tett feljegyzés is igazolja.

Mint a többi sáskafajokat úgy ezt is örömet eszik némely gerinctesek, nevezetesen számos madár, apróbb emlősök, sőt még a gyíkok s némely békák is.

Dr. Szaniszló Albert.

Kolozsvár határának csapásai.

Alólirottak, felszólíttatván hatóságilag azon kártékony állatok meghatározására és természetük megismer tetésére, melyek városunk határán a vetéseket és a széna füveket állítólag végpusztulással fenyegetik, f. év május 30-án csatlakoztunk az e czélből kiküldött bizottsághoz, kiszálltunk és megvizsgáltuk mezei rendőrfőnök t. Bán István ur vezetése mellett a téglagyár körüli földeket, Lőcs-pálcza-alját, a gerlai tagokat, Tarcsát, ennek verőfényes és baromjárás oldalát.

Ezen alkalommal csak zoologiai tapasztalataink előterjesztésére szoritkozunk, fenntartván a t. bizottság többi tagjainak, mint gyakorlati gazdáknak, annak megítélését, hogy mekkora a kár már ez idő szerint és mennyi menthető meg czélszerű eljárások alkalmazása által a kevésbé megtámadott vetésekből.

Nevezett területeken 3 honos állatfaj kártékony tulajdonságáról győződünk meg, nevezetesen: a téglagyár melletti tagokat, Lőcs-pálcza-alját, Gerlát a mezei egér (pocsik, *Hypudaeus arvalis*) és egy a gabonaszáron, de különösen a kalászon élősködő kicsiny rovar: a *Thrips v. hólyaglás* pusztítja; a Tarcsa oldalain pedig a *Caloptenus italicus* nevezetű sáskafaj ütötte fel tanyáját.

1. A *Caloptenus italicus* nem vándorsáska, a minnek a földnépe, tán tömeges megjelenése miatt hiszi, hanem legfőleg 6—8 mm. hosszú válogatós sáskafaj, mely vidékünkön, főleg a híres tordai-hasadék felé elterülő puszták dombokon rendes viszonyok között is igen gyakori és tavaly Kolozsvár, Szamosfalva és Monostor határain elég bőven találtatott. Válogatós természetét eléggé mutatja az, hogy jelenleg a Tarcsának két oldalán csaknem kizárólagosan zsályafélékkel táplálkozik (*Salvia nutans*, *pendula*, *austraca*) s így lehetséges, hogy a nagy területű szénafünek, hol a zsályaféléknek rengeteg seregét láttuk, soká kedvencz tanyáit képezhetnék s valószínűleg el sem hagyná azokat tömegesen, ha csak a következő tél felszaporodásának különösen nem kedvezne s így tömeges tovább terjedésre nem bizná. Meg kell jegyeznünk, hogy főleg a hótakaró az, mely az áttelelő petéket a kifagyástól megvédi s kikelésüket biztosítja. E szerint egy száraz kemény tél igen természetesen s biztosan apasztaná létszámukat, ha kivált ősszel sertések turnák fel a sáskatanyákat.

Azonban e tényezők egyikére nem számíthatnak bizvást a gazdák s így fennmaradhat azon aggodalmuk, hogy a bajt várakozásuk által növelik s kiteszik esetleg a következő év termését e sáskafaj nagyobb mérvű pusztításainak, mert adataink vannak arra, hogy szükség esetén, rendkívüli felszaporodásuk folytán, a gabonát megtámadják, a mint ez az 1866-ik évben Nógrádmegyében történt, vagy tavaly Tordán, a hol állítólag a szőlők és más növények gyengébb, ifjabb hajtásait rágták le.

Ezek alapján mi azon véleményünket vagyunk bát-

rak a tekintetes hatóság előtt nyilvánítani, miszerint igen czélszerű volna haladéktalanul intézkedni, hogy azon elszigetelt sáskacsoportok pusztittassanak el, melyeket a Tarcsának verőfényes oldalán két köves ponkon, valamint a baromjárás oldalán észleltünk. Haladéktalanul, mondjuk, mert még fejletlenek (álczák) és úgy szólván bölcösöjükből tömegesen és elszigetelten vannak ott együtt.

2. A *Thrips v. hólyaglás*. Ezen kicsiny, fényes fekete színű rovar (1—5 mm.) hasonlít alkotására nézve a fülbemászóhoz s átmeneti alakot képez az egyes röpüek és a félröpüek között. Szájszervei részint rágásra, részint szívásra valók. Van hat lába szívótalppal (a tarsus utolsó ízén egy-egy szívótálca), ezek segítségével odatapad a gabona-levelekhez és a kalász polyváihoz, az az emberi kézen is igen gyorsan futkoshat. — Petéit a polyvák tövébe rakja s az ezekből kikelt álczák hasonlítanak az anyaállathoz, csak hogy sötétebb színűek és szárnyatlanok; négyszeri vedlés után ivaréretté válnak. Nincsen még kiderítve, hogy hány nemzedéket ad egy évben. Az azonban valószínű, hogy maguk az állatkák telelnek át korhadó növénygyökereken és a televényföldben.

Kártékonyágáról kimerítő irodalmi feljegyzések nincsenek. Jelenleg oly nagy mennyiségben láttuk az állatuuk vizsgált összes vetések kalászain, hogy a gabonán ténylegesen tapasztalt kár nem áll arányban ezen állatkák számával. Praktikus emberek állítják, hogy ezen rovarok (különösen egy vörös válfaja) minden évben jókora számmal kaphatók a búza meg a rozs kalászaiban. Az 1872-ik évben észlelte Belling Tódor Seesenben, a Harzhegységben, hogy e rovarok a rozst, majd a buzát és árpát lepték el, hol kisebb, hol nagyobb apasztásával a termésnek. Nevezett természetbúvár tapasztalata szerint a kár ott átlag véve a termésnek 1—2 percztjét tette.

Az adott körülmények között magunk sem ítéltük meg az e rovarok által már eddig okozott kártételt, minthogy a kalászok nagy része a fagy által tetemesen van bántalmazva. Mindamellett talán nem csalódunk, ha azzal biztatjuk magunkat, hogy e rovarok által okozható kár korántsem oly nagy, mint a minőnek azt, e rovarok nagyszámu fellépése alapján, némelyek gondolnák. Csökkentheti ugyan a termést, de nem oly mérvben, hogy e miatt nagyobb aggodalomra okunk lehetne.

3. Mezei egér (pocsik, *Hypudaeus arvalis*). Ez idő szerint Kolozsvár körül mindenütt roppant mérvben felszaporodott és aggasztólag pusztító rágcsáló. Méltán komoly aggodalmakra ad okot, ha meggondoljuk, hogy egyetlenegy ilyen állatpár egy év alatt ezerekre szaporodhatik. Márcziustól fogva késő őszig minden pár 6—8 hét alatt 6—12 új egyént hoz létre, a melyek ugyancsak szaporító képesek lesznek. E szomorú körülmény annyival agasztóbb, hogy most, míg a vetés a lábán áll, sikeres irtásmódot alkalmazni nem igen lehet, mert a többek közt az irtási eljárások a vetés letapodásával járná-

nak, a mérgezett táplálékhoz pedig, ha ez által akarnók őket pusztítani, most midőn bő táplálékuk van, nem igen nyulnának. Most csakis azon tanúságot vonhatjuk, hogy a gazdák, ha ezen egerek nagy mennyiségű szaporodását veszik észre, idején gondoskodjanak a kiirtásról, a mi nem ilyenkor, hanem ősztől késő tavaszig legbiztosabban történhetik. Ezen véleményünk nem a theoriából van merítve, hanem ellenkezőleg gyakorlati tapasztalatok bizonyítják, hogy p. o. Németországban, tudomásunk szerint Mosonmegyében is*) hatósági rendeletek folytán az érdeklött közönség közreműködése mellett sikeres eredményekre jutottak.

Kolozsvártt, 1876. június 2-án.

alázatos szolgálói:

Parádi Kálmán.

Dr. Szaniszló Albert.

Útmutatás a Mezőség kopárainak befásítására.

Irta: **Fekete Lajos.**

(Folytatás.)

A Mezőség befásítandó sovány kopárain a gyomoktól nagyon nem tarthatunk, tehát e tekintetben nem vagyunk akadályozva a vetés elfogadásában. A forró napsugaraktól és szárító szelektől védett, porhanyó talajon tehát a megtelepítésnek ezen módját alkalmazhatjuk; ellenben a szárazságnak nagyon kitett és kötött talajon, hol a gyökér akadályra talál, mégis jobban ajánlja magát az ültetés. Első megtelepítésnél költség kiméltés okáért rendszeren alkalmazhatunk egészen fiatal egy—két éves magoncokat; iskolázott 3—5 éves csemetékre csak a kedvezőtlenebb fekvési viszonyok közt leszünk szorulva; ellenben korosabb vetények vagy ültetvények kijavítására mindig kénytelenek vagyunk nagyobb ültönczőket alkalmazni, melyeket leghelyesebben faiskolákban neveltünk. Ép úgy kényszerítve vagyunk erre azon esetben is, ha a talaj termőrétege sekély, s alatta hideg, terméketlen, szivós agyag vagy áthatlan homokkő réteg terül el. Ilyen helyen a tölgy vezérgyökere akadályra találva, a növekvés megakadna; iskolázás által kell tehát oly csemetéket nevelnünk, melyeknek oldalgyökérzete dúsan ki lévén fejlődve, a táplálékot a talaj felső rétegéből meríteni képesek.

Apró csemetéket lehet gumostól is ültetni; de mint-hogy a tölgy gyökere a lég minden kis érintésére nézve nem oly kényes, mint némely más erdei fáké, azért ennél inkább a csupasz gyökérrel való ültetés divatozik.

Sarjerdők telepítésére szoktak mind egész törzsű, mind pedig csonkültönczőket használni. Kedvezőtlen termőhelyi viszonyok közt gyakran csak megfogamzás után, egy két év múlva szokták a csemetéket a tő felett 1—2 hüvelyknyire levágni, mi által a tőkécskék sarjeresztési képessége nevedik.

Az ültetést egyébiránt már azért sem zárhatjuk ki a megtelepítésnél, mert az erdőtelepítési munkáknak évről-évre tovább kell haladni, holott makk nem minden évben terem; ellenben ültönczőkkel a csemete-kertekben mindig rendelkezhetünk, ha annak nagyságát a szükséglethez alkalmazzuk, s a már kiszedett csemetéket idején ujjakkal pótolni el nem mulasztjuk.

A fennforgó viszonyok közt a talajt vetés alá ép úgy meg kell művelni, mint ültetés alá, mert ily sovány, felső rétegeiben összenőtt és legelő marha által keményre taposott, különben is legtöbb esetben kötött talajon a felületes megművelés, vagy alig felkapart fészkekbe való vetés következménye által csak azon példabeszéd teljesebbé válik, hogy: „A rest többet fárad, a fősvény többet költ.”

Ha az erdei fenyő megtelepítéséről szólva abbeli meggyőződésünket fejeztük ki, hogy azt a talajnak mély megművelése, sőt némely esetekben megforgatolása nélkül kellő siker nem koronázná; még fontosb okaink vannak ezt állítani a tölgyről, mely nemcsak ép oly mély gyökérzetű, hanem a talaj termőképességére nézt az erdei fenyőnél sokkal magasabb igényekkel bír. Míg az erdei fenyő a sovány, szegény talajon is megelégszik, ha az elég mély és porhanyó; addig a tölgy számára a talajnak nem csak mélynek, de erőteljesnek, termékenynek is kell lennie. Az említett helyen röviden azt is mondtuk, hogy miképen fokozza a mély megdolgozás, lazítás és forgatolás a talaj termő erejét. Mindezeknek ismétlését tehát fölöslegesnek tartva, mellőzzük, s átmenyünk a megtelepítési módoknak, s az ezekhez megkívántató előintézkedéseknek ismertetésére.

C.) A makk beszerzése- és épeléséről.

A makk beszerzésére és épen tartására vonatkozólag ide iktatjuk azt, a mit e tekintetben az „Erdészeti Lapok“ 1863-ik évi folyamának 121 és következő lapjain olvashatunk:

„Hazai tölgyfajaink, mihelyt magzókorukat elérték, majdnem minden évben virágnak, gazdag gyümölcstermés azonban előnyös viszonyok közt is csak minden második-egyedik esztendőben, mostohább körülmények közt pedig gyakran csak minden 10—15-ik évben szokott beállani, miután a virág majd késői fagyoknak, majd rovaroknak esik áldozatul. A kocsányos és csoportos tölgy makkja termőhely és időjárás szerint szeptember vagy október havában, a csermakk pedig a virágzást követő második ősszel érik.

Legelőször a férges makk esik le, miért is legjobb azt a többi hullása előtt sertések vagy juhok által felfalatni vagy összetipratni. Gyűjtés végett legjobb a makk természetes hullását bevárni, bárha azt a geszteknak s azok ágainak fakalapács által való kopogatása által is eszközölhetni, a mi nevezetesen akkor szükséges, ha a lassanként eső makk az erdőben nem volna biztos. Láng időjárás mellett a sokáig földön feküdt makk már-már csirázásnak indul, s akkor itt az idő, melyen túl a gyűjtést halasztani nem szabad.

A gyűjtött makkot tüstént elvetjük, vagy későbbi ősz-

*) Itt a hatósági intézkedés tudunkkal a sáskákra vonatkozott.
Szerk.

kori vagy tavasszal történendő vetésig épeljük. Ha a makkot nem vethetjük el a gyűjtés után néhány nap alatt, úgy azt száraz, árnyékos helyre kell vinni, ott kellőleg kiterjeszteni, s mindennapi forgatás által kellően megszáraztatni. Magasra halmozott és nem forgatott makk könnyen megmelegszik, s néhány nap lefolyása alatt csirát hajt, a mit pedig megfelelő szárasztás által mindig el kell kerülni. Miután az ősszel vetett makk többféle veszélynek van kitéve, nevezetesen az egerek vagy néha őzek, szarvasok általi felfalásának, s mivel nem is mindig lehetséges az összes makkvetéseket ősszel bevégezni, úgy igen gyakran kénytelenítettünk a makkot télen át épelni, a mi azonban szintén különböző veszélyvel jár. Ezek legnagyobbjai a tulságos kiszáradásban, az elkorhadásban vagy ismét az egerek általi felemészítésben rejlenek. Miért is a makkot ezek elsejére való tekintettel annak gyűjtése után ugyan tüstént lehetőleg vékony rétegekben töltjük száraz padlatra, vagy félszer alá, azt kellő száradás okáért naponta megforgatván; itt azonban csak addig tartjuk, míg a magbur gyöngén ránczosodni kezd, mi annak a jele, hogy a magból is száradásnak indult.

(Folyt. köv.)

Levelezés.

Kis-S o l y m o s, 1876. jun. 4-én.

Tisztelt szerkesztő ur! Talán nem lesz egészen érdekes nélküli becses lapja számára megemlítenem, hogy midőn e vidéken a május 21-ki fagytól a virágzásban állott őszi búzák is kisebb-nagyobb mértékben, de általánosan sokat szenvedtek; „Victoria“ búzámm épen semmi kárt sem szenvedett, habár ez is teljes virágzásban állott. Dús kalászainak mindenikén látszik a fagy nyoma, de fejét, talán épen a dús kalászok, teljesen megoltalmazták az elfagyástól. Már magában e körülmény elég ajánlat a „Victoria búza“ mellett, azonban megemlítenének tartom még a következő körülményeket.

A „Victoria búza“ jobban bokrosodik, mint a közönséges búza s így kevesebb vető magra van szükség; az üszögtől kevesebbet szenved; négy erdélyi kis véka 140—145 fontot nyom; szalmája vastag levén, a megdőlésnek kevésbé van kitéve; dús kalásza miatt a madarak nem verik el s végre, midőn a közönséges búza főben csak 17—20 szem van, a „Victoria búza“ feje 25—27 szemet ad, és egy szem körülbelől másfél akkora, mint más búza szeme. Ezen előnyöket tapasztaltam a „Victoria búzában“, hátránya pedig csupán abban áll, hogy szalmája a vastagság miatt s törekje a kalászosság miatt, takarmánynak kevésbé alkalmas, mint a közönséges búzaszalma; továbbá, hogy a szem fehér színű, s e miatt heti vásári értékesítésnél nem annyira kelendő, mint a piros búza, habár korpája kevés s lisztje sikeres. Ezen körülményeknél fogva a „Victoria búza“ termelését gazdáinknak melegen ajánlhatom.

Sz. Á.

Egerpatak, 1876. június 5-én.

Az idén a kikelet rendkívül korán jött, már márczius 10-én szántottunk, vetettünk, a nap melege oly mérvben fokozódott, hogy ápril hó 15. és 25-ike között valószínűsége júliusi forró melegek jártak. — Az őszi vetések korán megindultak, a gyeplegelő korai és dús tápot nyújtott barmainknak, de a forró melegekkel aggályt keltő szárazság is állott be, mi a növényéletet már-már kihalással fenyegette, míg nem május 2-án esni kezdett és csaknem naponta esett, mire reményeink újra feleledtek, de csak rövid ideig tartottak, mert az esőzés alatt a hideg szelek a levegőt kihűtve, a múlt hó 20. és 21-iki éjjeleken fagy állott be, mi jelentékeny károkat okozott, nevezetesen a gyömlöcstermést nagy részben tönkre tette, fuszulykát, tököt és sok kényesebb kerti veteményt leforrázott, eleinte a legtöbb kár a törökbúzában látszott, most azonban kezd kiújulni, a virágjában talált rozsok is sokat szenvedtek s általában az ebbeli kár mérvét a szemzési idő letelte előtt megítélni nem lehet.

A fagy után bekövetkezett enyhe időjárás nagyon üditőleg hat a növényzetre és reményünk van, hogy ily kedvező időjárás mellett szenvedett káraink némileg pótolva lesznek.

Búzák gyérek, de elég szépek, árpa, zab, borsó, lenese szépen fejlődnek.

A szemes étel — habár a fagy után 20—30 krral drágult is — még mindig olcsó.

Márk István.

E G Y V E L E G.

* Értésítés. A földmívelés-, ipar- és kereskedelmi min. kir. ministerium által a Bikerton-féle árató és kaszáló gépek eladása iránt folyó évi 2418. sz. a. közzétett hirdetés kapcsán értesítetik a közönség, hogy tekintettel a jelen viszonyok közt, a készpénz fizetéssel járó nehézségekre, a fent kitett ministerium hajlandó a szóban forgó gépeket teljesen igazolt megbízhatóságú egyéneknek esetleg folyó év őszéig nyitandó hitel kedvezménye mellett is átengedni.

* A szegedi közkiállítás érdekében van szerencsénk a t. hazai közönséget értesíteni, hogy számos oldalról hozzánk érkezett megkresések folytán a bejelentési határidő június hó 20-ig, a tárgyak beküldésének határideje pedig augusztus 10-ig meghosszabbított. Midőn tehát a hazai közönség becses figyelmét ismételten felhívjuk ezen fontos hazai közkiállításra és a termelő-közönséget minél tömegesebb részvételre újlag fölkérjük, hazafiúi bizalommal fordulunk a kiállítási ügy érdekében buzgó vidéki bizottságokhoz és férfiakhoz és ez úton is felkérjük őket, hogy az egyes vidékek arányos képviseltetése érdekében tovább működni és a bejelentéseket hozzánk hovatamárabb beküldeni sziveskedjenek, mert a terbeosztási munkálatok sat. a központi bizottság részéről sürgős intézkedést követelnek. A szállítási engedmények mikénti felhasználására és egyéb a kiállításra vonatkozó értesítéseket a

bizottság a hazai lapok útján — jó eleve — fogja a közönségnek tudomására hozni. Szeged, 1876. május végén. **Bakay Nándor**, végreh. bizottsági elnök. **Gelléri Mór**, kiállítási titkár.

* **Néhány búzakalászt küldött Felvinczről** gazdatársunk t. Magyar György ur e lapok szerkesztőségéhez, melyeken apró fekete rovarok mutatkoztak. E rovarokat n. t. munkatársunk dr. Szaniszló Albert ur tudományosan meghatározván, kilünt, hogy azonosak a jelenleg Kolozsvár határán is nagy számmal előforduló apró állatkákkal; nevük hólyaglába (Thrips), leírásuk részint mai számunk harmadik cikkében foglaltatik, részint jövőre külön és tüzetesen fogunk róluk megemlékezni. — A kalászon mutatkozott fonyadás, sárgulás, mint hisszük, a fagyvak lesz tulajdonítandó.

* „Teendőink az elfagyott szőlőkben“ czim alatt lapunk mai száma hozza kertészeti szakosztályunk utasításait, melyek Kolozsvár határán még azon szerencsés körülmény által válnak értékesebbé, hogy szőlészeti vándortanár Fekete Pál a t. polgármester ur meghívása folytán itt időzik és a teendőket e hó 8-án és 9-én a szőlősgazdáknak gyakorlatilag is megmutatta. — A Budapesten székelő országos magyar gazdasági egyesület szőlészeti s borászati szakosztálya ugyanezen tárgyban a következő határozatokat hozta:

A szőlők idej elfagyása folytán három eset fordulhat elő: 1-ső eset az: a hol csak a hajtások végső hegyei perzselődtek le, hol ennél fogva a bokor további részein meg van a levélzet ép a vessző és a termés. Az ilyen esetben a legczélszerűbb s legolcsóbb is a dolgot magára hagyni; miután a leperzselt részek amugy is elszáradnak, lehullanak; s az épen maradt termés annak rendje és módja szerint megéri és kifejlődik. Kötözéskor ezen részeket amugy is leszedhetik. — 2-ik eset az: hol a szőlőbokr hajtásának nagy része, talán fele vagy kétharmada lepörkölötetett a fagy által, így a termésnek is egy része már tönkretétetett és a bokron csak valami kevés, lejjebb ülő fürtöcske van meg épségben. Az ilyen esetben tanácsos még várni egy ideig, míg t. i. az elfagyott részek tökéletesen elszáradnak, és csak azután történjék a bokron a tisztogatás; de a metszés ne alkalmaztassék a zöld venyigének élő részében. — 3-ik eset végre az: hol a fagyás lehat felülről egészen a tőkéig; a hol ennél fogva minden levélzet, hajtás és gyümölcs teljesen elpusztult. Az ilyen esetben is legtanácsosabb egyelőre semmit sem tenni, hanem várni addig, míg az elfagyott részek tökéletesen elszáradnak. A metszést azután a gazda teheti ott, hol a holt tetem végződik, de ez esetben is soha az élő részeken. Ha pedig az egész vessző el lenne a fagy által pusztítva, akkor meg kell várni a töből fakadó új hajtásokat, és csak azután, ha azok mutatkoznak, lehet eltávolítani a teljesen elfagyott részeket. Ezen javaslatok után ajánlja még a szakosztály a szőlőbirtokosoknak, hogy azon esetben, a hol a termés teljesen elpusztult, a mivélésnél főleg csak odairányozzák figyelmüket, hogy szőlőik a jövő termés tekintetéből tisztán tartassanak, és hogy aztán hajtásaikból ne sok, legfeljebb két-három vessző hagyassék meg. —

— **Hernyő-irtás.** Gyulán. Gyulán, mint a „F. É.“-ben olvassuk a mult héten az apró polgárság valóságos hadjárá-

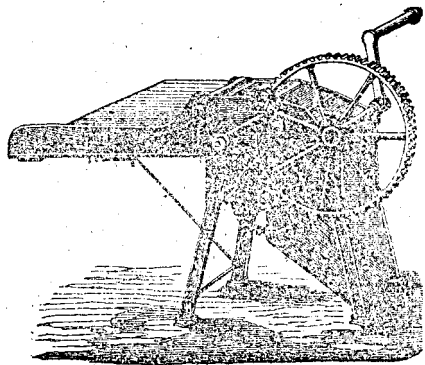
tot indított — a pillangók ellen. Az utcákon a leghevesebb csatározás folyt ezen repülő ellenség ellen. Az elfogott pillangókból egész füzereket hordtak fel az iskolás fiúk a polgármesterhez, ki száz darabért 1 kr. jutalmat fizetett nekik. Kíváncsiak voltunk egy ily pillangó füzére, melyet egy kis fiu épen a polgármesterhez vitt, s kérdeztük, hogy ugyan hány kis pillangó halott van azon a füzéren? — Hát háromezeret ejtett zsákmánnyul az az egy kis fiu csak maga egy délután. — Nem is adja — ugy mond — 35 kron alól; ésigy a rendes illetményen, felül 5 krt akart zsarolni a polgármesteren. — Nem tudjuk, hogy a polgármester ur ezen kis uzsorás áldozata lett-e? — Nálunk is millió számmal fordul elő a pillangó és azt hisszük elég vállalkozó találkozni a nemes ifjuság köréből, ha e részben hatósági vagy testületi intézkedés történnék és illő „lődj“ fizetnének! Szolgáljon e néhány sor az illetőknek és illetékeseknek buzdító emlékeztetésül!

* **Piaczi árainkat** illetőleg megjegyezzük, hogy lapunk zártáig Déva, Naszód, Szamosujvár, Torda és Vajda-Hunyad újabb heti vásáraitól tudósítást nem vettünk; a dévai gabonaárak 100 kilogramonként vannak jegyezve.

Felelős szerkesztő: GAMAUF VILMOS.

Hirdetések.

TAUFFER FERENCZ

KOLOZSVÁRT.

Ajánlja a már ösmeretes Mayer-féle amerikai szegszerkezetű vert vasból készült cséplőgépjeit, kézi- és lóerőre új javítással, Mayer Trieurs konkoly választó és különböző szelelő rostáit **kedvező fizetési feltételek mellett.**

(3)

(22—52)

VICTORIA biztosító társaság Kolozsvártt

(alapított 1865-ben).

Forgalmi kimutatása: (1874. decz. 31.)

Összes bevételek kezdettől	
(1865)—1873. év végéig	16.229,161 f. 17 kr. o. é.
Bevétel 1874-ik évben	3.376.862 f. 82 kr. o. é.
összesen	19.606,023 f. 99 kr. o. é.

Kifizetett károk kezdettől	
(1865)—1873. év végéig	5.355.856 f. 42 kr. o. é.

Kifizetett károk 1874. évben	
1.324,799 f. 85 kr. o. é.	
összesen	6.680,656 f. 27 kr. o. é.

Kiosztott nyereség kezdettől	
1874-ik év végéig	439.738 ft. 69 kr. o. é.
Évi díj bevétel ca.	1.500.000 ft. — kr. o. é.
összesen	4.869,989 ft. 32 kr. o. é.

Biztosításokat fogad el:

- tűz károk ellen (ha villám által okozottak is) épületekre, gyárakra, készletekre, ingókra stb.
- jégkárok ellen teljes kártérítéssel
- az ember életére minden módozatokban; — és közvetiti
- a túlélési csoport biztosításokat.

Központi iroda: Kolozsvártt, főter 26. szám.

Vezérügynökségek: Bécs, Budapest, Grác, Praga.

Fő-ügynökségek: Arad, Brassó, Debreczen, Eszék, Győr, Kassa, Maros-Vásárhely, Nagy-Becskek, Nagy-Enyed, Nagy-Szeben, Pozsony, Szeged, Temesvár és Triest.

(1) (10—26)

Vidéki ügynökségek: a birodalom minden jelentékenyebb helységében.

A „VICTORIA“ biztosító társaság 10 éves működése alatt, kötelezettségének mindig hiven és pontosan megfelelvén, bizalommal hívja fel a közönséget, biztosításait jövőre is első sorban ezen tisztán hazai és minden idegen elemtől ment intézet által eszközöltetni.

VICTORIA biztosító társaság.

Piaci árak.

A héti vásár		Egy hectoliter (=1.62 bécsi mérő)						100 Kilogramm (=178.55 bécsi font)		1 köbméter (=0.14 bécsi köböl)	1 kilogramm (=1.78 bécsi font)
helye	napja	tiszta buza	elegy buza	rozs	árpa	zab	törökbuza	széna	szalma	tüzifa	marha hus
ára krajez árokban											
Besztercze	máj. 23.	600	450	330	—	356	—	330	180	320	30
Brassó	jun. 2.	740	594	425	435	294	382	—	—	—	36
Csik-Szereda	máj. 31.	900	783	665	450	350	650	400	200	125	32
Déás	junius 6.	550	450	500	—	150	300	510	160	450	32
Déva	máj. 27.	700	695	600	495	795	400	230	110	136	32
Erzsébetváros	jun. 3.	700	600	500	—	340	400	280	150	300	34
Gy.-Sz.-Miklós	jun. 3.	975	700	450	425	230	425	240	80	—	32
Fogarás	jun. 2.	640	450	325	—	310	305	280	140	440	36
K.-Fehérvár	jun. 3.	800	576	516	—	—	350	380	180	300	38
Kolozsvár	junius 8.	760	687	540	—	300	360	260	130	360	42
M.-Vásárhely	jun. 1.	615	400	425	280	225	240	290	50	335	32
Naszód	máj. 25.	660	500	330	330	260	330	200	110	125	30
Nagy-Enyed	jun. 1.	700	575	450	—	340	325	290	50	444	36
N.-Szeben	junius 6.	650	500	400	—	320	360	240	—	350	40
S.-Sz.-György	máj. 29.	680	620	380	460	300	350	420	80	200	36
Szamosujvár	máj us 29.	725	465	400	400	270	250	300	75	400	34
Sz.-Régen	jun. 1.	702	467	365	305	260	310	200	80	240	26
Sz.-Udvarhely	máj us 30.	1065	800	676	—	426	640	250	100	300	36
Torda	april. 15.	660	500	360	300	270	230	250	120	1100	32
V.-Hunyad	máj us 13.	550	428	370	—	250	280	200	100	600	36

Az „Erdélyi Gazda“ hirdetési díjszabályzata.

1/16 lap	1—1						1—3						1—6						1—12						1—24						1—52					
	széri hirdeteskör																																			
	frt	kr.	frt	kr.	frt	kr.	frt	kr.	frt	kr.	frt	kr.	frt	kr.	frt	kr.	frt	kr.	frt	kr.	frt	kr.	frt	kr.	frt	kr.	frt	kr.	frt	kr.						
14	—	36	—	70	—	120	—	200	—	360	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—							
7	—	18	—	35	—	60	—	100	—	180	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—							
3	50	9	—	17	50	30	—	50	—	90	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—							
1	75	4	50	8	75	15	—	25	—	45	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—							
—	90	2	25	4	40	7	50	12	50	22	50	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—							

Azonkívül 30 kr. bélyegdíj annyiszor, a hányszor a hirdetés megjelenik.

TARTALOM:

Teendők az elfagyott szőlőkben. — Mit tegyünk az elfagyott szőlővel. — Caloptenus italicus. — Kolozsvár határának csapásai. — Utmutatás a Mezőség kopárainak befásítására. — Levelezés. — Egyveleg. — Hirdetések. — Piaci árak.